№ 1/2025

ADPI
Ilmiy xabarnomasi

ADPI Ilmiy xabarnomasi

№ 1 2025 mart

Jurnal 2023-yildan chop etilmoqda

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 2022-yil 25-oktyabrda № 045013 raqam bilan ro‘yxatga olingan
ISSN 2181-4309

O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2024-yil 8-maydagi №354-sonli qarori bilan **Pedagogika fanlari** bo‘yicha Oliy attestatsiya komissiyasining dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

Tahririyat manzili: 170100 Andijon shahri, “Do‘stlik” ko‘chasi, 4uy, 216-xona.
Electron manzil: info@adpi.uz
Telegram: ADPI_Ilmiy_xabarnomasi
Telefon raqamlari: +998 91 484 40 90

BOSH MUHARRIR:
B.M. Rasulov- tarix fanlari doktori (DSc), professor
Mas’ul muharrir:
B.A. Sirojidinov- biologiya fanlari doktori (DSc), professor
TAHRIR KENGASHI
S.Z. Zaynobiddinov- O‘zRFA akademigi
I.R. Asqarov- kimyo fanlari doktori, professor
Yu. Isayev- kimyo fanlari doktori (DSc), professor
Sh.X. Yo‘lchiyev- fizika-matematika fanlari doktori, (DSc), professor
R. Aliyev- texnika fanlari doktori, professor
A.E. Zaynabiddinov- biologiya fanlari doktori, professor
B.X. Amanov- biologiya fanlari doktori (DSc), professor
A.A. Egamberdiyev- falsafa fanlari doktori (DSc), professor
M.V. Xalimova- psixologiya fanlari doktori (DSc), professor
Sh.J. Yusupova - pedagogika fanlari doktori, professor
Z.E. Azimova- pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
M.B. Artiqova- pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
V.A. Qodirov- pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
N.J. Abdullayeva- pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
M.A.Tojiboyeva – filologiya fanlari doktori, professor
Sh.A. Xaitov- tarix fanlari doktori (DSc), professor
D.M. Isroilova - pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
M.K.Pozilov -biologiya fanlari doktori (DSc). professor
Sh.A. Xasanov - pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), professor
A.A. Zaparov- texnika fanlari nomzodi, professor
U.A. Saliyev- tarix fanlari nomzodi, professor
T.T. Kaziyeva- pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
F.F. Usmanov- filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent
U.A. Usmanova- pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
L.A. Muxammadjonova- falsafa fanlari nomzodi, professor
Q.Ibaybullayev- falsafa fanlari nomzodi, dotsent
D.T. Samatov- pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
O‘.M. Muxtarov- falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
S.N. Yusupova- tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sh.M.Asqarov – tarix fanlari nomzodi, dotsent
B.M. Do‘monov- pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
T.Parpiyev- falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
E.A. Tajimirzayev- tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
K.S.Karimov – tarix fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
A.A. Yuldashyev- biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
M.J.Abduraxmonova - biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
M.M. Muydinova- fizika-matematika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
J.B.Qoraboev- filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
N.T. Mo‘ydinov- kimyo fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
D.A. Sobirova- filologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
E.B. Abdullayev- falsafa fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
M.Sh.Alimova - siyosiy fanlar bo‘yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
M.M.Rejapova- biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)
L.S.Yunusov - biologiya fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)

Muharrirlar:
O.Karimov,
U.Malikova,
B. Mashrabova.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA

Rasulov B.M., Hasanov Sh.A., Bazorov Q. Tarixiy haqiqatlar tilga kirganda yoxud Bobur Mirzo tug'ilgan joy – "Zodu-budi" xususida **4**
Qodirov V.A., Ergasheva U.K. Ekologik tarbiya: o'yinlar va milliy qadriyatlar uyg'unligi . **10**
Usmanova U.A. Magistratura talabalari ilmiy tadqiqotchilik kompetensiyalarini rivojlantirishga sun'iy intellekt imkoniyatlarini integratsiya qilish **16**
Umarova Y.T. Kognitiv tilshunoslik tamoyillari asosida o'qitish usullari **23**
Janaberegnova A.J. Talabalar mustaqil ishini tashkil etish hamda takomillashtirishda mediaresurslardan foydalanishning afzalliklari **27**
Botirova Sh.O. Plener rasmining xususiyatlari: plenerga qanday tayyorgarlik ko'rish kerak **33**
Bekmuratova Sh.N. Zamonaviy pedagogik texnalogiyalar orqali tasviriy san'at o'qituvchisini kasbiy maxoratini rivojlantirish **36**
Kambarov M.K. Tasviriy va amaliy san'at ta'lim yo'nalishlari talabalariga kulolchilikning rivojlanish davrlari to'g'risida tushunchalarini kengaytirish **41**
Maxmudov A.O. Amaliy san'atdagi an'analar va xalq ustalarining pedagogik merosi . . . **45**
Mamajonov U.M. O'zbek an`anaviy ijrochiligi darslarining o'ziga xos jihatlari va talaba yoshlar madaniyatini yuksaltirishdagi o'rni **50**
Xodjayev X.A. Maktab o'quvchilari ma'naviyatini yuksaltirishda "musiqa madaniyati" fanining o'rni **55**
Yuldashev N.K., Dushabayev D.Sh. Yosh gandbolchilarning turli o'yin amplualaridagi jismoniy tayyorgarligini nazorat qilish **59**
Дулатов Р.Р. Физическая культура, спорт и здоровье студенческой молодежи в современных условиях: проблемы и перспективы развития **63**
Alimov Sh.Sh. Zamonaviy oliy ta'limda va inson hayotida jismoniy tarbiyaning tutgan o'rni va ahamiyati **65**
Xamidjonov M.U. Milliy o'yinlarni o'rgatishning pedagogik jihatlari **68**
G'oziyeva O.M. 10-11-sinf ona tili darslarida til va madaniyat masalalarini o'rganish . . **71**
Payg'amov Sh.B. O'zbekiston hududida teatr pedagogikasining rivojlanishi: tarixiy va pedagogik aspektda yondashuv **75**
Majidova M.M. O'zbekistonning xx asr o'rtalaridagi madaniy va musiqiy hayotining o'ziga xosligi **80**
Qo'shmonov A.A. Jismoniy tarbiya va ommaviy sportning rivojlanishiga jamoalarni ommaviy jalb etish **83**
Otashev D.R., Otasheva O.H. Jamoaviy va yakka sport murabbiylarining pedagogik, amaliy va nazariy bilimlarni yetkazib berish salohiyatini oshirish **85**
Mamatqodirov Z.N. Kurash sport turining yoshlar tarbiyasidagi o'rni va ahamiyati . . . **89**
O'zganboyev D.D. Kurash sport turi tarixi **93**
Abdullayev F.D. Sog'lom turmush tarzini shakllantirishda jismoniy tarbiyaning ahamiyati **97**
Kuchkorova N.B. Boshlang'ich sinflarda kreativlikni rivojlantirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish **100**
Odilova Z.B. Natyurmort rangtasviri va naturalardagi ranglar ifodasi **103**
Mirzalimov M.S. Ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya, sport tadbirlarining maqsadi va vazifalari **106**
Maxmudov A.O., No'monova M.T. O'zbek san'atining buyuk ijodkorlari: milliy va zamonaviy ijod **110**
Ismonov X.B. Chizmachilik fanidan geometrik yasashlar mavzusining boshlang'ich tushunchalari **115**

Yaxshiboyeva G.O. Akademik mobillik sharoitida tibbiy maqsadlarda ingliz tilini o‘qitishning zarurati **119**
Abdullajonova D.R. Talabalarni qo‘l mehnatiga o‘rgatish orqali kasbiy kompetentligini shakllantirishning zamonaviy didaktik yondashuv asosida tahlili **123**
Qoraboyev J.B., Qoraboyeva N.N. Mubolag‘ani ifodalovchi frazeologik birliklarning til tizimida tutgan o‘rni **127**
Ermatov Sh.R. O‘zbek va ingliz tillarida binomiallarning semantik-strukturaviy xususiyatlari **130**
Gadayev H.N. Sozgarlik san’ati va musiqa asboblarining rivojlanish jarayoni **135**
Каримова М.М. Миф о музах **139**
Ashurov M.A. Musiqa darslarida notalashtirish dasturlaridan foydalanish **144**
Ходжаев К.Ю. Роль искусства в объединении тюркских народов: мост культур и веков **150**
Собиров А. Реализация STEAM-образования путем внедрения инновационных форм и методов обучения в педагогических вузах **153**
Usmanova X.A. Sun’iy intellektni pedagogik ta’limga integratsiya qilish metodik ta’minotini takomillashtirish **158**
Abdullajonova D.R., Sirojiddinova X.X. Maktabgacha yoshdagi bolalarning mayda qo‘l motorikasini rivojlantirishning pedagogik- psixologik jihatlari **162**
Маликова У.Б. Фольклор как инструмент для развития творческого потенциала . . . **166**
Temirova G.A. Ch.Aytmatov asarlarining o‘quvchilar shaxsiy sifatlarini rivojlantirishdagi ahamiyati **172**
Jumakulova M.X. Aralash ta’lim jarayonida rag‘batlantirish metodidan foydalanish zaruriyati **175**
Sirojidinova G.X. Iqtidorli talabalarning kreativ fikrlashini rivojlantirishning pedagogik asoslari **180**
Kamoliddinova M.X. Modulli o‘qitish orqali talabalarda pedagogik kompitensiyani shakllantirish **184**
Tolipova M.G. Tarjimada milliylikni aks ettirish zarurati, shartlari va uchrab turadigan qiyinchiliklar **187**
Haydarova G.B. Bolalarda faol tinglash va kirishimlilik qobiliyatlarini rivojlantirish . . . **192**
Karimova M.M. Yangi O‘zbekistonda ta’lim-tarbiya sohasidagi tendensiyalar **198**

объединение. В этом его огромная роль сегодня. Последовательно решая задачу развития спорта внутри страны, Россия всегда готова активно участвовать в реализации программ, направленных на развитие спорта и физической культуры в стране[4].

Самая главная перспектива — это роль, которую играет спорт в современном обществе. Роль спорта становится не только все более заметным социальным и экономическим, но и политическим фактором. Успешное привлечение широких масс населения к занятиям физической культурой и спортом, уровень состояния здоровья населения, успехи на крупных международных соревнованиях являются бесспорным доказательством жизнеспособности и духовной силы любой нации. В первую очередь, это показано на примере возобновления физкультурно-оздоровительного комплекса по сдаче норм ГТО. Современный комплекс ГТО успешно реализован и применяется всеми возрастными группами для подготовки и сдачи нормативов спортивной направленности, оценивающих функциональные возможности каждого. Очень многие вузы страны взяли за основу комплекс ГТО и включили в свои учебные программы по физической культуре физкультурные нормативы этого комплекса. Выполняя данные нормативы, учащиеся школ и вузов могут самостоятельно оценивать уровень своего физического состояния, а при желании и повысить его. Физкультурно-оздоровительный комплекс ГТО направлен на развитие патриотизма среди всех категорий граждан, на всесторонние развитие личности, увеличение продолжительности жизни и оздоровление нации в целом. И любой человек должен и просто обязан воспользоваться такой возможностью стать более здоровым, а также нужным обществу и своей стране.

Список литературы:

1. Аристов Л.С. Массовый студенческий спорт в современной России: взаимодействие социальных факторов. Дис. канд. социол. наук. Екатеринбург, 2018. 165 с.
2. Садовников Е.С. Принципы функционирования системы физкультурно-оздоровительной деятельности молодежи. дис. Д-ра пед. наук. Волгоград, 2019. 472 с.
3. Бишаева А.А. Профессионально-оздоровительная физическая культура студента. Учебное пособие. М.: КНОРУС, 2017. 300 с.
4. Таймазов В.А., Степанов В.С., Давиденко Д.Н., Соколов В.Г., Скляров С.В. Общее физкультурное образование и культура здоровья студентов высших учебных заведений // Научно-теоретический журнал «Ученые записки». 2009. № 11 (57). С. 93-96.

UO‘K: 784.5

ZAMONAVIY OLIY TA’LIMDA VA INSON HAYOTIDA JISMONIY TARBIYANING TUTGAN O‘RNI VA AHAMIYATI

https://zenodo.org/records/14950078

Alimov Shavkatbek Shuxratbekovich
Andijon davlat pedagogika instituti

Annotatsiya. *Ushbu maqolada Yangi O‘zbekiston taraqqiyotining ayni rivojlanish bosqichida hozirgi zamonaviy ta’lim muassasalari talabalarining sifatliy ta’lim olishida va inson organizmining jismonan rivojlanishida jismoniy tarbiyaning tutgan o‘rni hamda vazifalari, jismoniy tarbiyaning pedagogik jarayonlari va jismoniy qobiliyatlar haqida so‘z boradi.*

Kalit so‘zlar. *Ta’lim, jismoniy tarbiya, jismoniy rivojlanish, sifatlar, jismoniy madaniyat, sport, jismoniy qobiliyat.*

Аннотация. *В данной статье говорится о роли и задачах физического воспитания, педагогических процессов физического воспитания и физических способностей в качественном*

образовании учащихся современных образовательных учреждений и физическом развитии организма человека на современном этапе развития Нового Узбекистана.

Ключевые слова. *Образование, физическое воспитание, физическое развитие, теория, качества, физическая культура, спорт, физические способности.*

Abstract. *This article discusses the role and responsibilities of physical education in the current stage of New Uzbekistan's development, particularly in the quality education of students at modern educational institutions and the physical development of the human body. It also covers the pedagogical processes of physical education and the development of physical abilities.*

Key words. *Education, physical education, physical development, theory, qualities, physical culture, sports, physical ability.*

Bugun Yangi Oʻzbekiston taraqqiyotining ayni rivojlanish bosqichida ma'naviy-ma'rifiy va jismoniy tarbiya va sport sohasida hamda yoshlarni ma'naviy tarbiyasi ular jismonan baquvvat va sogʻlom rivojlanishi boʻyicha davlatimiz rahbari tomonidan koʻplab islohotlar amalga oshirilmoqda va bu masala muhim ahamiyatga ega boʻlmoqda. Shuni yaxshi anglashimiz kerakki, jamiyatimizda avvalo sogʻlom turmush tarzini shakkillantirib olmogʻimiz darkor. Sogʻlom turmush tarzi va jismoniy tarbiya nafaqat maktablar, oliy ta'lim muassasalari va davlat tashkilotlaridan tashqari kerak boʻlsa har bir honodonga kirib bormogʻi lozim. Chunki inson jismonan sogʻlom boʻlsa, bu bevosita aqliy va ruhiy hokatga ham ijobiy ta'sir oʻtkazadi. Shuning uchun ham "Sogʻ tanda sogʻlom aql" deb bejiz aytishmagan dono halqimiz. Bu sohada qator ustuvor vazifalar belgilab olingan, biz esa buni oliy ta'lim maskanlari misolida koʻrib chiqamiz.

Hozirgi zamonaviy bilim maskanlari boʻlmish oliy ta'lim muassasalaridagi jismoniy tarbiyaga oid ishlar vazifalari quydagilardan iborat:

- sogʻliqni mustahkamlash, talabalarni toʻgʻri jismoniy rivojlantirishga va chiniqtirishga yordam berish;
- talabalarga jismoniy madaniyat va sportga oid maxsus bilimlar berish, ularga gigienik bilim va koʻnikmalarni singdirish;
- talabalarda harakat malakalari va koʻnikmalarini shakllantirish va takomillashtirish, yangi harakat turlariga va harakat faoliyatiga oʻrgatish;
- jismoniy va axloqiy fazilatlarni tarbiyalash [1].

Ta'lim muassasalaridagi jismoniy tarbiya vositalari. Jismoniy mashqlar, mehnat, tegishli kun tartibi va tabiatning tabiiy omillaridan foydalanish Ta'lim muassasalari talabalarni jismoniy tarbiyalash vositalari hisoblanadi.

Ta'lim muassasalarida jismoniy tarbiya toʻgʻri yoʻlga qoʻyilishi asosiy shartlardan biri yaxshi uyushtirilgan tibbiy nazoratdir. Ta'lim muassasalarida tibbiy nazoratning vazifalari bolalar sogʻligini mustahkamlash uchun jismoniy tarbiyaning asosiy vosita va uslublaridan foydalanish, ular toʻgʻri qoʻllanishini nazorat qilish, shuningdek jismoniy tarbiya ishlari uchun tegishli sharoitlarni yaratishga koʻmaklashishdan iborat.

Jismoniy tarbiya nazariy asoslari. Jismoniy tarbiya nazariyasining asosiy tushunchalari: jismoniy rivojlanish, jismoniy tarbiya, jismoniy tarbiya tizimi, jismoniy kamolot va jismoniy madaniyat. Shu tushunchalar orqali jismoniy tarbiya nazariyasining mohiyati va asosiy qonuniyatlari oʻrganiladi. Ular doimo oʻzgarib kengayib va chuqur mazmun aks ettirib keladi. Jismoniy rivojlanish tarbiyaning ta'sirida organizmda biologik shakllar va funksiyalarning vujudga kelishi, oʻzgarishi va takomillashuvidir. Bu jarayon organizm va uning yashash muhiti tuzilishi, oʻzgarishi hamda miqdor va sifat oʻzgarishlar qonuniyatlariga boʻysunadi. Ijtimoiy taraqqiyot natijasida jismoniy xususiyatlar ishlab chiqarish, madaniyat fan va sport sohasida

yuksak natijalarga erishish imkoniyatini yaratdi. Nasldan naslga oʻtadigan tabiiy xayotiy kuchlar va organizmlarning tuzilishi, inson jismoniy rivojlanishi uchun asos boʻladi. Lekin jismoniy rivojlanishning yoʻnalishi, uning harakteri, darajasi, shuningdek, inson oʻzida kamol toptiradigan fazilatlar va qobiliyat turmush sharoitlari va tarbiyaga koʻp jixatdan bogʻliqdir [2].

Jismoniy rivojlanish qonunlarini egallash, ulardan jismoniy tarbiya maqsadlarida foydalanish jismoniy tarbiya nazariyasi va amaliyotining muhim vazifasidir. Jismoniy tarbiya - aniq bir maqsadni koʻzlab inson jismoniy holatini oʻzgarishi jismoniy tarbiyaning asosiy vazifasidir.

Jismoniy tarbiya pedagogik jarayon, inson organizmini takomillashtirishga, harakat malakasini va koʻnikmasini, mahoratini shakllantirishga qaratilgan. Jamiyat hayot sharoitlari, ov jismoniy tarbiya vujudga kelishining asosiy sababi boʻlgan. Insonning ibtidoiy jamoa davridanoq yashash uchun kurashga, jamoada oʻz oʻrnini topishga hamda ov qilishda jismoniy harakatlar qoʻl kelgan. Ongsiz ravishda boʻlsa ham odamlar oʻzlarining jismoniy sifatlari tezkorlik, kuchlilik, chidamlilik, chaqqonlik, botirlik xislatlarini rivojlantirishga harakat qilganlar. Jismoniy barkamollik har tomonlama rivojlanishning, harakatlarga tayyorgarlikning oliy darajasi boʻlib, ishlab chiqarish va harbiy hamda turmush sharoitlariga moslanish imkoniyatini, yuksak ish qobiliyatini taʼminlaydi. Jismoniy barkamollik tushunchasini yana shunday izohlash mumkinki, bu insonni har qanday sharoitda ham ogʻir jismoniy yuklamalar bajara olish qobiliyati bilan birga oʻzida ahloqiy sifatlar, insonparvarlik, onglilik hamda jamoatchilik xislatlarini oʻzida mujassam boʻlishidir.

Jismoniy madaniyat umumiy madaniyatning ajralmas bir qismi, hamda jismoniy tarbiya vositalarini yaratish va foydalanishda jamiyat erishgan muvaffaqiyatlarning yigʻindisidir.

Millatning jismoniy madaniyat va sport sohasida erishgan yutuqlari, aholining ommaviy jismoniy tarbiya va sportga jalb etilishi, mamlakatda yoshlarni qolaversa aholini hamma qatlamini jismoniy tarbiya va sport bilan shugʻullanishini taʼminlovchi vositalar-sport inshootlari, jihozlari, jismoniy tarbiya jarayonini tashkil etuvchi va boshqaruvchi mutaxassis kadrlar etarliligi ham jismoniy madaniyat saviyasini belgilaydi.

Sport – inson jismoniy barkamolligini taʼminlovchi vosita boʻlib, bir xil shakldagi jismoniy mashqlar va harakatlar majmuʼidir. Sport trenirovkasi pedagogik hodisa boʻlib, u sportda yuksak natijalarga erishish uchun bevosita yoʻnaltirilgan maxsus jismoniy tarbiya jarayonidir [3]. Boshqacha qilib aytganda, bu jismoniy tarbiyaning “sport orqali”, sport vositasida amalga oshiriladigan jarayondir.

“Sport trenirovkasi” termini bilan bir qatorda “sportchini tayyorlash” termin ham qoʻllaniladi. Bularning tushunchasi bir-biriga juda yaqin, biroq bir xil emas.

Shaxsning jismoniy madaniyatini shakllantirish jarayonida shugʻullanuvchilar harakatlarni va ular bilan bogʻliq bilimlarni oʻzlashtiribgina qolmay, oʻz jismoniy qobiliyatlarini ham rivojlantiradilar.

Hozirgi vaqtda insonning harakat imkoniyatlarini tavsiflash uchun “jismoniy qobiliyatlar” va “jismoniy sifatlar” atamalaridan foydalaniladi. Bu tushunchalar maʼlum maʼnoda oʻxshash boʻlsalarda, lekin bir xil emaslar. Afsuski, adabiyotlarda mazkur tushunchalarning taʼrifi va oʻzaro aloqasi haqida birmuncha qarama qarshi fikrlarni uchratish mumkin. Masalan, bir holatda jismoniy qobiliyatlar organizmning harakat faoliyatida ishtirok etayotgan hamda uning taʼsirini belgilaydigan funksional tizimlar layoqatining namoyon boʻlish shakllari sifatida tushuniladi , boshqasida hayotda, ayniqsa, harakat faoliyatida amalga oshiriladigan va asosini jismoniy sifatlar tashkil etadigan insonga xos imkoniyatlar nazarda tutiladi uchinchisida

qobiliyatlar deganda, organizmning ruhiy fiziologik va morfoligik xususiyatlariga asoslanuvchi rivojlangan tug‘ma qobiliyat nishonalari tushuniladi [4].

Jismoniy qobiliyatlar insonning u yoki bu mushak faoliyati talablariga javob beradigan va uning samarali bajarilishini ta’minlaydigan ruhiy fiziologik hamda morfologik xususiyatlari majmuasidir. Inson harakat imkoniyatlarining alohida jihatlarini ifodalash uchun uzoq vaqt “jismoniy (harakatlantiruvchi) sifatlar” degan atama qo‘llanilgan. Hozir ayrim mualliflar uni “jismoniy sifatlar” tushunchasining sodda formalastik mazmuni tufayli ilmiy muomaladan chiqarib yuborishni va ularning o‘rniga faqat “jismoniy qobiliyatlar” atamasini qo‘llashni taklif qilmoqdalar. Shunga qaramay, kundalik nutqda va ilmiy usuliy adabiyolarda mazkur atama ancha keng tarqalgan. Shuning uchun, ehtimol, bu ikki tushuncha orasidagi o‘xshash va farqli tomonlarni aniqlash, ulardan foydalanish vaziyatlarini belgilab olish o‘rinlidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari” to‘g‘risidagi PF-5924 sonli farmoni. 2020-yil 24-yanvar.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvar PF-5924-sonli “O‘zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi farmoni.
3. Olimov Sh. Talabalarni ma’naviy-axloqiy tarbiyalashda fanlararo aloqaning ahamiyati. Uzluksiz ta’lim. Ilmiy-uslubiy jurnal. – T., № 5. 2005. 79-b.
4. Abdullayev A., Xonkeldiyev SH.X. Jismmoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. Darslik. O‘zDJTI nashriyat manba’a bo‘limi. 2005. 83-b

UO‘K. 37.026 (077.9)

MILLIY O‘YINLARNI O‘RGATISHNING PEDAGOGIK JIHATLARI

https://zenodo.org/records/14950093

Xamidjonov Muhammadbobir Ulug‘bek o‘g‘li
Andijon davlat pedagogika instituti,

Annotatsiya. *Sport — sog‘lom muhitni yaratishda, yosh avlodni har tomonlama jismonan va ruhan kamol toptirishda hal qiluvchi kuchga ega. Mazkur dolzarb masalalarni qamrab olgan ushbu maqolada milliy xalq o‘yinlari va milliy urf-odatlarimizni o‘zida mujassamlangan o‘zbek xalq o‘yinlari, ularning jamiyatdagi va yosh avlodni tarbiyalashdagi ahamiyati haqida so‘z boradi. Xalq o‘yinlari orqali bolalarda jismoniy barkamollikni tarbiyalash va maktabgacha ta’lim tarbiyada zamonaviy jismoniy tarbiya madaniyatini shakllantirishda ulkan ahamiyatga egaligi bayon etiladi.*

Kalit so‘zlar: *sport, jismoniy tarbiya, sog‘lom turmush tarzi, milliy o‘yinlar.*

Аннотация. *Спорт имеет решающую силу в создании здоровой окружающей среды и развитии молодого поколения во всех аспектах, физическом и умственном. В данной статье, освещающей эти актуальные вопросы, рассказывается о национальных народных играх и узбекских народных играх, воплощающих наши национальные традиции, их значении в обществе и в воспитании молодого поколения. Объяснен вопрос о большом значении воспитания физической подготовленности детей посредством народных игр и формирования современной физкультурной культуры в дошкольном образовании.*

Ключевые слова: *спорт, физическая культура, здоровый образ жизни, национальные игры.*

Abstract. *Sport plays a crucial role in creating a healthy environment and in the physical and mental development of the younger generation. This article, which covers these pressing issues, discusses the importance of Uzbek folk games, which embody our national traditions and customs, in society and in the education of the younger generation. It highlights how folk games contribute to fostering physical well-being in children and their significant role in shaping modern physical education culture in preschool education.*